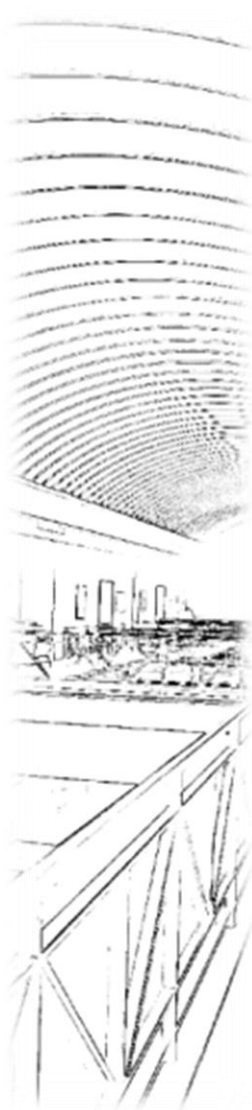

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΑΣΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΛΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Διάλεξη 07:

Κοινωνικοοικονομικές πτυχές των ολοκληρωμένων αστικών αναπλάσεων
08/04/2019

Διδακτική Ομάδα

Καθηγήτρια Άσπα Γοσποδίνη (gospod@uth.gr)

Αναπληρωτής Καθηγητής Δημήτρης Καλλιώρας (dkallior@uth.gr)

ΕΔιΠ Γιάννης Σαράτσος (saratsis@uth.gr)

Σχεδιασμός: Η Εφαρμοσμένη Έκφραση της Πολιτικής

-3-

- Ο σχεδιασμός (planning / design) αποτελεί την εφαρμοσμένη έκφραση της πολιτικής ρύθμισης και οργάνωσης του χώρου υπό τη μορφή κανονιστικών μέτρων.
- ⇒ Ιππόδαμος: Ως εισηγητής της ιδέας ότι ένα σχέδιο πόλεως μπορεί να ενσωματώνει μια λογική κοινωνική διάταξη, ο Ιππόδαμος σχεδίασε μία «ιδανική πόλη» για 10.000 πολίτες διαιρεμένους σε τρεις τάξεις (στρατιώτες, τεχνίτες, αγρότες), με τη γη χωρισμένη σε τρεις κατηγορίες (ιερή, δημόσια, ιδιωτική).

Αστική Ανάπλαση και Αστική Αναγέννηση

-4-

- Η αστική ανάπλαση (urban renewal) αναφέρεται στην αναζωογόνηση, ανανέωση και αποκατάσταση οικονομικών δραστηριοτήτων, κοινωνικών λειτουργιών, περιβαλλοντικής και αστικής ποιότητας που βρίσκονται σε μαρασμό.
- Η συλλογιστική της αστικής ανάπλασης βασίζεται στον επαναπροσδιορισμό των υπάρχουσών αστικών μορφών. Προϊόντος του χρόνου, ο μετασχηματισμός λαμβάνει χώρα επιτρέποντας στην πόλη να ανανεώνεται διαρκώς κατά τρόπο οργανικό και φυσικό.
- Η αστική ανάπλαση αποσκοπεί στην αστική αναγέννηση (urban regeneration).
- Ως αστική αναγέννηση νοείται το καθολικό και ολοκληρωμένο όραμα και η καθολική και ολοκληρωμένη δράση που οδηγούν στην ανάλυση των αστικών προβλημάτων και αναζητούν να φέρουν βελτιώσεις διαρκείας στην οικονομική, φυσική, κοινωνική και περιβαλλοντική κατάσταση της πόλης.

Προσεγγίσεις της Αστικής Ανάπλασης

-5-

- Η αστική ανάπλαση έγκειται, ως επί το πλείστον, στις προσεγγίσεις:
 - ⇒ της επαναχρησιμοποίησης (re-usage): αντικατάσταση του υφιστάμενου δομημένου περιβάλλοντος και δημιουργία νέου.
 - ⇒ της διατήρησης (preservation) ή / και της αποκατάστασης (rehabilitation): διατήρηση ή / και αποκατάσταση του υφιστάμενου δομημένου περιβάλλοντος.
 - ⇒ της ολοκλήρωσης (integration): συνδυασμός της επαναχρησιμοποίησης και της διατήρησης ή / και της αποκατάστασης.

Προσεγγίσεις της Αστικής Ανάπλασης

-6-

- Η αστική ανάπλαση έγκειται, ως επί το πλείστον, στις προσεγγίσεις:
 - ⇒ της επαναχρησιμοποίησης (re-usage): αντικατάσταση του υφιστάμενου δομημένου περιβάλλοντος και δημιουργία νέου.
 - ⇒ της διατήρησης (preservation) ή / και της αποκατάστασης (rehabilitation): διατήρηση ή / και αποκατάσταση του υφιστάμενου δομημένου περιβάλλοντος.
 - ⇒ της ολοκλήρωσης (integration): συνδυασμός της επαναχρησιμοποίησης και της διατήρησης ή / και της αποκατάστασης.

Παράμετροι της Αστικής Ανάπτυξης

-7-

- Η αστική ανάπτυξη διέπεται από τις κρίσιμες παραμέτρους:
 - ➔ της διατήρησης της αστικής ταυτότητας (urban identity).
 - ➔ της προστασίας του φυσικού και του δομημένου περιβάλλοντος (physical and built environment).
 - ➔ της προστασίας του κοινωνικού ιστού (social network).
 - ➔ της διατήρησης της αστικής κουλτούρας (urban culture).

Η Αστική Ανάπλαση δεν λαμβάνει Χώρα σε Κενό Αέρος!

-8-

- Η αστική ανάπλαση δεν λαμβάνει χώρα σε κενό αέρος!
- Θεμελιώδη ερωτήματα ζητούν (επιτακτικά) απάντηση:
 - ⇒ Ποιες είναι οι προϋποθέσεις της αστικής ανάπλασης;
 - ⇒ Ποιες είναι οι επιπτώσεις της αστικής ανάπλασης;

Προϋποθέσεις για την Αστική Ανάπλαση

-9-

- Προϋποθέσεις για την αστική ανάπλαση:
 - ➔ Ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης.
 - ➔ Ex ante πρόβλεψη / αξιολόγηση.
 - ➔ Λήψη αντισταθμιστικών μέτρων.

Επιπτώσεις της Αστικής Ανάπλασης

-10-

- Επιπτώσεις της αστικής ανάπλασης:
- ➔ Συσπειρώσεις (congregation) και αποκλεισμοί (segregation).
- ➔ Κοινά (commons) και περιφράξεις (enclosures).

Στόχος της Ολοκληρωμένης Αστικής Ανάπτυξης

-11-

- Στόχος της ολοκληρωμένης αστικής ανάπτυξης είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής στην πόλη, η μετάβαση από την κατοικία στο κατοικείν.

Η «Παρενέργεια» του «Εξευγενισμού»

-12-

- Εξευγενισμός (gentrification) (Glass 1964): “υφαρπαγή” των κατοικιών και των συνοικιών των χαμηλότερων κοινωνικών τάξεων από τις μεσαίες και ανώτερες τάξεις (από τους ευγενείς: gentry) → χωρικός και κοινωνικός εκτοπισμός των χαμηλότερων κοινωνικών τάξεων.
- Η χωροθέτηση των επιμέρους κοινωνικών ομάδων είναι αποτέλεσμα ορθολογικών αποφάσεων (όπως περιγράφονται στις επιμέρους θεωρίες χωροθέτησης). Η δομή και η διάρθρωση (του κέντρου) της πόλης μεταβάλλονται διαρκώς μέσα από «φυσικές» και «έλλογες» χωρικές και κοινωνικές διαδικασίες.

Η Πρακτική του «Εξευγενισμού»

-13-

- Ο εξευγενισμός ως διαδικασία συντελεί στη «βίαιη» διακοπή της «φυσικής» και «έλλογης» διαδικασία χωροθέτησης (Lefebvre 1991). Το κράτος και οι επενδυτές δημιουργούν υπεραξίες γη στα κέντρα των πόλεων έχοντας, προηγουμένως, υποβαθμίσει τις εν λόγω περιοχές (υποβαθμίζω και αγοράζω φτηνά και, εν συνεχεία, αναβαθμίζω και πουλάω ακριβά).
- Ο εξευγενισμός ως πρακτική συναντάται παγκοσμίως και δεν συναντάται μόνο σε κέντρα των πόλεων.
- Εξευγενισμός: αναβάθμιση ή (/και) εκτοπισμός/εξοστρακισμός;
- Εξευγενισμός = χωροκοινωνική υπαρπαγή / χωροκοινωνικός εκτοπισμός (Αλεξανδρή 2013)
- Αθήνα: Πλάκα, Πετράλωνα, Ψυρρή, Θησείο, Μεταξουργείο
- Θεσσαλονίκη: Λαδάδικα

«Εξευγενισμός» και ο Ρόλος του Κράτους

-14-

- Ο ρόλος του κράτους στη διαδικασία του εξευγενισμού εντοπίζεται στις ρυθμιστικές / σχεδιαστικές παρεμβάσεις και στις παρεμβάσεις αστικής ανάπλασης και αναγέννησης με σκοπό την μετατροπή του αστικού χαρακτήρα της περιοχής ενδιαφέροντος.

Docklands (Λονδίνο), 1950

-15-

Κοινωνικοοικονομικές Πτυχές των Ολοκληρωμένων Αστικών Αναπλάσεων

Docklands (Λονδίνο), σήμερα

-16-

Κοινωνικοοικονομικές Πτυχές των Ολοκληρωμένων Αστικών Αναπλάσεων

La Defense (Παρίσι), 1950

-17-

Κοινωνικοοικονομικές Πτυχές των Ολοκληρωμένων Αστικών Αναπλάσεων

La Defense (Παρίσι), σήμερα

-18-

Κοινωνικοοικονομικές Πτυχές των Ολοκληρωμένων Αστικών Αναπλάσεων

Potsdamer Platz (Βερολίνο), 1988

-19-

Κοινωνικοοικονομικές Πτυχές των Ολοκληρωμένων Αστικών Αναπλάσεων

Potsdamer Platz (Βερολίνο), σήμερα

-20-

Κοινωνικοοικονομικές Πτυχές των Ολοκληρωμένων Αστικών Αναπλάσεων

Η παρουσίαση συμπληρώνει και δεν υποκαθιστά τα προτεινόμενα συγγράμματα.

